

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Samlede skrifter 1

Citation: Kingo, Thomas: "Samlede skrifter 1", i Kingo, Thomas: *Samlede skrifter 1*, udg. af Hans Brix ; Paul Diderichsen ; F.J. Billeskov Jansen , Munksgaard, 1939-74., s. I.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kingo01val-shoot-idm140721243269280.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede skrifter 1

Kingo, Thomas, *Samlede skrifter 1*, 1939-74.

II

Udgivet af
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
med Støtte af
Alfr. Goods Personalhistoriske Fond og
Carlsbergfondet

III

THOMAS KINGO

SAMLEDE SKRIFTER

UDGIVET AF
HANS BRIX * PAUL DIDERICHSEN
F. J. BILLESKOV JANSEN

I

**C. A. REITZELS BOGHANDEL A-S
KØBENHAVN 1975**

IV

© *Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1975. ISBN 87 87504 15 4 Sats: Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S 1945.*
Offset-reprint: Krohns Bogtrykkeri A-S 1975.

V

Tekstbindene til Thomas Kingos Samlede Skrifter - en udgivelse, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab fra første færd har anset som en af sine hovedopgaver - udkom i kommission hos Ejnar Munksgaard i 1945, 1939, 1939, 1941, 1943, hvortil føjede sig bind VII, 1945. De var fremstillet hos Bianco Luno med klicheer fra F. Hendriksens Reproduktionsatelier. Forordet til bind I redegør for arbejdsfordelingen.

Udgaven var forlængst udsolgt, da kommentarbindet VI så lyset i fire hæfter (1945, 1974, 1974, 1975), beregnet til indbinding i to halvbind; forordet til VI A redegør herfor. Det måtte forekomme nødvendigt at stile mod et fotografisk optryk af tekstbindene, og fortsat tryk af bind VI fremstilledes med henblik herpå.

Læserne vil bemærke, at bind VI foruden kommentar og registre rummer et ikke ubetydeligt tillæg af sikre eller mulige Kingo-tekster samt en personalhistorisk oversigt over personkredsene omkring Kingo.

Indbydelsen til subscription på det uopdrivelige værk blev heldigvis mødt med så stor interesse, at arbejdet kunne igangsættes, og nu da lakunen endelig er fyldt, skal der rettes en tak for godt samarbejde til Selskabets hovedkommissionær, C. A. Reitzels Boghandel A-S, og til Krohns Bogtrykkeri A-S.

Sommeren 1975
DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

VI

VII

INDHOLD

- Titelbillede. Epitafium over Thomas Kingo og Birgitte Balslev i Fravde Kirke IV
- Selskabets Forord XVII
- Principper for Tekstredaktionen..... XIX

Sæbye-gaards KoeKlage 1665..... 3 Wi horned Kiør til Sæbygaard

- *Binde-Brev om Mortens-Gaas** **33** Dend Drybe-Næsed Vinter-Mand
- Gravskrift over dend plukkede Mortens Gaas**..... **44** I afcis spandt vor Gaaß Et blodigt nache tvinde
- Om 2 Kaponer, skikkede til en barsel-kvinde** **46** Rød-tavled putte-ben, i tvende Hønse-munke
- Hr. Karsten Hansens Atkes Afskeed fra Løve-Herridt 1669** **49** Hvad er det dog for gode Nat
- Næfve-tuud og Knud her-ud** **63** Hvo Kand fortæncke en Poet
- Giet hvis ønske**..... **75** O, var mit skiød een Kachel-Vraa
- Chrysilis** **79** *Chrysilis* du mit Verdens Guld
- Candida** **95** *Candida* hviler j Hierte-kiær Giæmme
- * VIII
- Kingos Svar paa Jacob Worms Kalotvise** **101** Hvis er dend *Cdlot*
- Kong Davids naadige tanker og dom over Simei** **105** See der hvor *Simei* sig om i Støven velter
- Over Caspar Christopher-Søn Schøller 1661**..... **109** Saa bliver intet meer af Mennisket tilbage
- Over Anna Rasmusdatter Schøllers 1669**..... **112** Det er et Hunning-Liv ret midt i Dødsens Galde
- Over Caspar Bartholin 1670** **115** Det gjør dog aldrig got at tæncke Døden dreyer
- Over Sophia Sehested g. m. Peter Reetz 1670** **118** Ach! Korte Iefnetz maal! Ach flugtig tiid og lycke
- [Over Karen Nansen g. m. Griffenfeld 1672]**..... **121** Se II 191
- Over Elisabeth Høeg 1672**..... **122** Hielp Gud! huor intet er ald Verdens Herre-foore
- Over Peter Reetz 1674**..... **125** Er da slet ingen siæl saa skiær af himlens naade
- Over Susanna Worm, g. m. Henrich Borneman 1674**..... **127** Saa har dog Døden ramt, dit Dydefulde hierte
- Over Helvig Didrichs Daatter Draguns, g. m. Karsten Atke 1674** **129** Ald Verden, far da vel, mig lyster ey at bygge
- Grav-Skrift over samme** **131** Triin Læser, nærmer hid, her skal du see og finde
- Over Maren Bering 1675**..... **132** Er det da best at døe, naar feyerst er at leve
- *Over Frederich Thuressøn 1675**..... **135** Hvad er da Mennisket, med ald sin Kraft og efne
- *Over Johan Wandall 1675** **141** Græd da, Guds Kirke, græd! I høy' og nedrig Skooler
- Over Susanna Christophers-Daatter Tønder g. m. Eiler Schøller 1675** **147** Saa er dog ingen Stæd hvor Døden jo har stæde
- Over Vitus Bering 1675**..... **150** Kom nu *Veltalenhed*, om ellers du Kanst tale
- Over Christen Caspersøn Schøller 1677** **154** Hvad vil mand nære naar mand Lobet vel har endet
- Over Kirsten Lindenov, g. m. Erich Banner 1678** **157** I. Tag Sørge-floret paa, Dyd, Ungdom, Tugt og Ære
II. Hielp Gud er Fromhed self nu Død at slæt hendaaned
III. Gravskrift: Her Sofver Ængle-sødt dend Dyde-Krants ok Krone
- *Over Magdalena Hußman, g.m. Andreas Gunther 1683.** **163** Forkrænkede Natur, kast paa dit Sørge-Klæde
- *Over Lauridtz Lindenow m.fl. 1690** **169** Saa drag dit Sørge-Floor dog aldrig meer til

siide

- Over Oluf Borck (i Susanne Worms Navn) 1690..... 189** For Tiiden blef jeg elskt; For Tuden jeg bedrøfvæt
- Grafskrift over samme 188** Den som var allis Hielp, ham hielpeløs at vandre
- [Over Niels Juel 1697]..... 191** Se II 229 ff.
- Over Sophia Amalia Levenhielm, g.m. Friderich Gedde... 192** Lad nu fremdeles gaae med Sindets Sørge-Klæde
- Over Hans Kingo 1671 197** Her huiler jeg i Livsens Haab
- Over Coort Adelaer 1675..... 198** Den Siel som atten aar i denne aske figted
- Over Hans Atke 1675 199** I. Heic Visor pictvs tibi cernitvr Adtkivs vrbis
II. Her neden huiler Jeg, Hans Atke, Borgemester
- Over Thomas Bartholin og Rasmus Winding..... 200** Staa Vandringsmand og see hvad denne parred Stue
- Over Henrik Bielcke 1683..... 201** Hanß første Roed
- Over Drude Worm 1685..... 205** Som blomsteret i *May* gaar ud ved Regn og Storm
- Over Anna Staphropschy Enke efter Christen Lyxdorf1689 206**
Her sofver sødelig een dydfuldkommen Qvinde
- Over Rasmus Schiøller 1690..... 207** Her er det Beenhuus Som mand *Rasmus Schiøller* gientte
- Over Christian Schøller 1693 208** Her huiler *Christian*) en Søn af Caspar Schøller
- Over Biskop Bagger 1693 209** Gak Læser! ej forbj! der haver her at lære
- Over Christopher Balsløv 1693 210** Oprigtighed, Forstand med gammel Troe og Love
- Over Johanne Lavridsdaatter, g. m. Thomas Kingo 1694.211** Her kaste hun sin Bylt af Jord i denne Hytte
- Over Ellen Testrup 1694..... 212** Forundre Læser, ei, at Du paa disse Fiæle
- Over Caspar Henrich Eggers 1696 213** Jeg CASPAR HENRICH som af Eggers rood var rundet
- Over Anna Schøller g. m. Povel Eggers 1698..... 214** Jeg nep Tre gange Otte Aar
- Over Christen Schøller 1698..... 216** Her hviler Ungdoms Floer i Dødsens fæle maske
- Over Marcus Giøe 1698 217** Her hviler MARCUS GIØE den sidste Mand af Stammen
- Over Hans Løwenhielm 1699..... 220** Hånds beene hviler her
- Over Christian Gyldenløve 1703 221** Her hviler Danner Helt, hin brave Gyldenløve
- XI
- Anna Rasmusdatter Schøller 1669..... 225** See her een ANNA, som med alle Dyder smykked
- Elisabeth Høg 1672..... 226** Kom Contrafeyer, gjør din Flid
- Christen Schøller 1677..... 228** Om Fordums Ærlighed, oprigtig Troe og Love
- [Christian V 1683]..... 229** Se II 136
- Ambrosius Hardenbech 1685..... 230** Saa seer nu HARDENBECH, af denne Kaaberskygge

- Dorthe Engelbretsdatter 1685**..... **231** Huo Uil forundre sig at Artighed og Ære
- Søster Worm, Enke efter Erik Torm 1685**..... **232** Hvad er de streger som vil SØSTER WORM afmale?
- Gertrud Iserberg 1687** **233** See, Læser, denne Tryk og Kunst-fordeled Skygge
- [Christian V 1687]**..... **234** Se II 155
- Jens Eriksen Westengaard 1689** **235** Om sindig Ræt og Skæl, om sund Fornuft dend kunde
- Jacob Bircherod 1688** **236** Saa er vor BIRCHEROD i diße Skugger skildret
- Elsebeth Scheffer 1690**..... **237** Saa dydigt, ærbart og saa fromt et aasyn førte
- Christen Lodberg 1693**..... **238** I kober-skygger som vil Doctor LODBERG ligne
- Catharina Hemmer 1694** **239** Hold Kunst! forsvar dig selv, at Du Dig ikke Skæmmer
- Edward Kruse 1695** **240** See, læser, intet paa dend ligning disse Skygger
- Niels Juel (1696-97?)**..... **241** Se II 222 og 224
- Hans Løwenhielm 1699**..... **242** Kom Kaaberstikker, om du ellers ræt vil tegne
- Henrik Gerner 1700** **243** Saa seer dend Herrens Mand, vor GERNER udaf øje
- Anders Sørensen Vedel** **244** I denne Skygge Staar vor Mester Anders Vedel
- Til J. S. Sehestedt, Dydernis Prøvesteen 1671**..... **247** Ynk værdig Himmel-Barn, Dyd, sig mig dog hvorfore
- Til Willads Nielsøn, Himmeriges Barnemoder 1671**..... **249** Dv bliver alt saa ved din lærde Pen at dyppe
- Til J. Brunsmann, Aandelig Siunge-Lyst 1676**..... **251** Fryd dig Guds Kirke, du som her i Norden grøder
- Klinge-Dikt til samme** **253** O Søde Siunge-Lyst, du Siæle trøsterinde
- Til Jens Pedersøn, Nye Sange 1684**..... **254** Ærværdig HERRENS Præst, hvis Hierte, Pen og Tunge
- Til Dorthe Engelbretsdatters Siælens Taare-Offer 1685****256** Gaar nu, gaar hen i Ni berømteste Gudinder
- Til Friederich Brandts tyske Overs. af Sjungekoret 1685**... **258** Salvete ingenui, si me modö noscitis, hymni
- Paa Kalk og Disk i Slangerup Kirke 1672**..... **263** Vor Kalk og Disk blev smelt
- Paa Lysekrone i Slangerup Kirke** **264** Dit Ord o Gvd det er din Kirkes Lyse Krone
- Paa Lysekrone i Lellinge Kirke** **265** Dit Ord, O Gud, det er vor bedste Lyse-Krone
- Paa Altertavle i Lellinge Kirke**..... **266** Her breidis Naadens Disk, her Jesus og anretter
- Paa Altertavle i Lidemark Kirke**..... **267** Guds Lam her skienker dig sit Kiød og Blod tillige
- Paa Tavle med Daabsrelief i Lyngby Kirke**..... **268** O kommer I, som Pagt med Christi ind vil gaa
- Klokkeindskrifter** **269** I. Snoldelev 1687: Her henger ieg som skal til Kirken eder kalde
II. Lellinge 1690: Her henger jeg som skal til Kirken Eder kalde
III. Stenlille 1690: Her henger Jeg, som skal til Herrens Arck Jer kalde
IV. Rudkøbing 1693: Her hænger jeg og skal til Kirken Eder kalde
V. Marslev: Her henger Jeg og skal til Kierken Eder kalde

- Paa Blokken ved Christianshavns Kirke..... 271** Bi Christen Siæl mens her din bøn og mynt du yder
- Paa en Fattigblok ved Skibsbroen i Faaborg 272** 1. Udgang: Du som fra denne Bro paa Bølgens vey udtræder
2. Indgang: Du, som paa Bølgens Ryg saa trygelig har vandret
- Dend store Knap paa St. Knuds Spir 1694 274** Dend tiid KONG CHRISTIAN DEND FEMTE lovlig førte
- [Paa Ankeret 1677] 276** Se II 105 f.
- [Paa Sølværket ved Kongsberg 1685] 277** Se II 148
- [I Kapellet paa Valdemars Slot 1687] 278** Se II 221
- [Til Kronborgs første og anden Port 1690] 279** Se II 27
- Til Kiøbenhafns Byting 1688..... 280** 1. Loven: O reene dansche Lov, du rettens søde Kierne
2. Dommere: Sid ned betench dig vel, du som i dommer sæde
3. Sag-voldere: Alt det som Klammeri oc Kif oc trette volder
4. Vidne: I vidne, I som schal de mørcke sager Klare
5. Procuratorer: I Svorne lovmend I som schal i sager tale
6. SOm Kongens lov HOs os høyloflig er indset
- Til Bolle Lyxdorff og Jytta Bering 1671..... 285** Een-hiertet Engle par, I siæle-knytte begge
- Til Henrich Bomeman og Anna Worm 1672..... 288** Saa spinder Gud vor tot, dend vi selv ofte kurre
- Mølle Borups Velkom til N. P. Brinck og Maren Christens-datter 1675 290** Huor til kand et bryllup due
- Til Bolle Lyxdorff og Frederike Amalie Adeler 1685293** Her Lyrdorff, vredis ey> fordi jeg kom ey førre
- Til Sophia Amalia Moth og Powel Eggertz 1699 295** Ræt som at Soelen gich lildfærdig need at Rende
- Til Fr. Rostgaard og Conradina Rewenfeld 1703..... 297** Far ud, ving-fodet Post, thi Guderne befale
- Til et Gudbarn 1681 303** Vox i Guds Naade frem
- Til dend nyekomne Jfr. Barbara Helena Schøller 1686..... 304** Gaaer alle Naader gaaer, og lader Eder finde
- Fynske Mercurius (til Lyxdorff) 1684..... 305** Hvad bær du, Vinged Post, Mens du saa monne haste
- Bindebrev til Birgitte Baltzlov 1689 307** Kom *Blide Himmel-Gud* Lad Salighed opblinke
- Fødselsdagsønske til Ole Borch (i Susanne Worms Navn)1689 309** O søde *Borch*, som mig nu elsket har saa længe
- Nytaarsønske til Grev Reventlou 1699 311** Kom, deylig Nyt Aars Sool, din Himmel-gang at fare
- Nytaarsønske til Grev Reventlou 1703 312** Saa fuldte Tiden det forgangne Aar til Senge
- Anna Fynboes (Eller gemeenlig kaldet Titus Bulches) hendeschutzmaal..... 313** Ney Ney her *Bullich!* nej! lad panden sig ej rynche

Paa Ulr. Fr. Gyldenlews Sundhed 1686 317 Mens Viinbær-Elven gaar, da vil vi Seyl opvinde

[Paa Kongens Sundhed af den norske Guld-Velkom]..... 318 Se II 142

[Over Holmer Skandse 1700]	319	Se II 185
Paa Æsken med Ole Borchs Sten 1690	320	Her er den Morder-Steen, som stak med Dødsens Fork
I Eksemplarer af Vinterparten 1692	321	Gak, hudefletted Bog, Du tør vel Plaster finde
Med en Ligprædiken til Mette Sophie Krabbe 1694	322	Hvad kand mand andet af Liig-stuen sig forvente
Lever-Riim over Borde til Schøllerts	323	Jeg skulle riimet før, men vidste ikke, hvad
Fastelavnsvers til Magister Stoud	324	Udi dend gandske Juul Jeg kunde ey formaa
Om Dværgen, Grev Hans	325	En liden Rosmarin er meget meer i ære
Om Snustobak	326	Min Ven spor mig ey ad

XVI

XVII

Af THOMAS KINGOS. Forfatterskab har hidtil kun den ene Halvdel, Salmerne, været tilgængelig i nyere Udgaver. Hans verdslige Digtning: de storslaaede Hyldestdigte til Kongehuset, de fastformede Ligvers og Ungdomsdigtningen med de karakterfulde Billeder af Natur og Folkeliv har foreligget spredt i utilgængelige Tryk og Haandskrifter og derfor alene været kendt af enkelte Forskere. En samlet Udgave af Kingos Skrifter med fuld Udnyttelse af de talrige varierende Haandskrifter og Tryk blev derfor allerede af N. M. PETERSEN betegnet som „noget af det første, som vi skyldte vor Fortid, os selv og Efterslægten“, men først nu, omtrent 100 Aar efter, er denne Gæld blevet betalt.

Arbejdet med Tekstudgaven har været fordelt paa følgende Maade mellem Udgiverne. F. J. BILLESKOV JANSEN har suppleret og kontrolleret de foreliggende Registranter over Stoffet og kollationeret samtlige Tekstkilder undtagen Sjungekoret samt Breve og Aktstykker. Desuden har han læst Korrektur efter Originalerne paa Bd. II og V. PAUL DIDERICHSEN har foretaget den filologiske Tekstbehandling og redigeret Apparatet. Endvidere har han under Billeskov Jansens Fraværelse som Lektor i Paris foretaget de fornødne Kollationeringer af Sjungekorsudgaverne, samt læst Korrektur efter Originalerne paa Bd. II-IV. HANS BRIX har deltaget i Udgavens Tilrettelæggelse og læst Korrektur paa hele

XVIII

Teksten, som Regel efter Originalerne. I Tvivlsspørgsmaal om Tekstfastsættelsen har hans Stemme været afgørende. NILS SCHIØRRING har redigeret Nodesats og Apparat til Sjungekorets Melodier. KAJ BOM har bistaaet Udgiverne paa forskellig Maade; navnlig har han i Samraad med Udgiverne og BJØRN KORNERUP registreret, udvalgt og afskrevet Breve og Aktstykker og læst en Korrektur paa Tekst og Varianter til Bd.I.

Titelbilledet gengiver efter et Fotografi i Nationalmuseet Epitafiet i Fravde Kirke over Thomas Kingo og Birgitte Balslev, udført 1702 af Thomas Quellinus.

København i August 1945

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

XIX

PRINCIPPER FOR TEKSTREDAKTIONEN

Da de trykte og skrevne Kilder, hvori Kingos Digte ligger spredt, er gennemgaaet baade af HOLSTEIN RATHLOU (se Registranten i hans Bog om Kingo, 1917) og (senere) henh. af EHRENCRON-MÜLLER (se hans Forfatterleksikon under *Kingo*) og CHR. BEHREND (ved Udarbejdelsen af Det kgl. Biblioteks haandskrevne Versregistrant), har man indskrænket Indsamlingsarbejdet til en Kontrol og Supplering af de foreliggende Registranter og har kun foretaget systematiske (om end ikke udtømmende) Registreringer til Brug for Udvalget af Breve og Aktstykker i Bd. V.

Ved Ordningen af Stoffet har man valgt en Kombination af Genreprincippet og det kronologiske, saaledes at Digtene inden for hver Genre saa vidt muligt er ordnet efter Tidsfølgen. Ved Grupperingen af den

rigt repræsenterede Lejlighedsdigtning synes det mest rimeligt at forene en Ordning efter Adressater med en Ordning efter Anledning, idet Digtene til Kongehuset danner en klart afgrænset Gruppe; heri er optaget et Par Krigsdigte og Indskrifter, som ikke er direkte henvendt til Kongehuset, men ved deres Indhold slutter sig nær til Kronborgdigtet og I. Ledingstog. Samme officielle og pompøse Karakter som Kongedigtene har Kingos Hyldestpoemer til *Griffenféld* og *Niels Juel*, som derfor ogsaa har fundet Plads i Bd. II. Det brogede Stof af Lejlighedsdigte i Bd. I ordner sig tvangfrit i Grupper efter Digtets Anledning. Hvor et Digt kan opfattes som hørende til to forskellige Grupper, sættes der paa dets Plads i den ene Gruppe en Henviisning til det Sted, hvor Digtet er aftrykt.

Sjungekoret og *Vinterpanen* (hvor ogsaa de af Kingo bearbejdede xx Salmer er medtagne) er udgivet som selvstændige Helheder, hver i sit Bind (III-IV), medens Salmerne fra Kommissionssalmebogen 1699 er anbragt i Bd. V sammen med de faa prosaiske Arbejder (Fortaler, Ligprædiken m. m.), der er overleveret fra Kingos Haand. Som Afslutning paa Tekstudgaven bringes de bevarede Privatbreve og et Udvalg af Kingos Embedsskrivelser samt Aktstykker og Korrespondance vedrørende Sjungekor og Salmebog. Nogle Digte, der med større eller mindre Sandsynlighed er tilskrevet eller kan tilskrives Kingo, vil, ligesom et Supplement af Digte og Aktstykker følge i Kommentarbåndet (VI).

Ved Tekstredaktionen har man i Overensstemmelse med Selskabets sædvanlige Praksis gengivet det foreliggende Kildemateriale saa fuldstændigt og nøjagtigt som muligt, saa at Udgaven kan anvendes til filologiske Formaal, og Læseren kan faa et autentisk Indtryk ogsaa af Teksternes ydre Form. Kun paa følgende Punkter har man af Hensyn til Læselighed og Overskuelighed foretaget Ændringer og Udeladelser:

1°. Typografi. Gotisk Skrift (baade i Haandskrifter og Tryk) gengives ved Antikva, Antikva (i Fremmedord olgn.) ved Kursiv. De latinske Digte, der i Originalen er trykt med Antikva eller Kursiv, gengives ligeledes med Antikva. Større Typer (ved Udhævelse af Navne, Citater osv.) er normalt gengivet ved spærret Sats, i Ligprædikenen (Bd. V), hvor de forekommer særlig rigeligt, dog ved Kapitæler. Ved Gengivelsen af haandskrevne Kilder har Brugen af Kursiv og spærret Antikva maattet reguleres efter et vist Skøn i Overensstemmelse med de trykte Kilder. Titelbladene til selvstændigt trykte Skrifter gengives i Facsimile. Andre Titler følger som Regel Originalens Opstilling, saa vidt det kan forenes med Udgavens Format og Skrifttype; hvor Pladshensyn har medført umotiveret Liniebrud i Originalen, har man dog forsøgt en rimeligere Opdeling.

2°. Ortografi. Skønt vi - bortset fra Breve og Aktstykker - kun i ganske faa Tilfælde har bevaret Kingos Originalmanuskript,
XXI

og det saaledes er Afskrives og Sætteres inkonsekvente og forskelligartede Ortografi, der foreligger i Kilderne, har man gengivet Tekstgrundlaget bogstavret. En tilfredsstillende Normalisering vilde ikke kunne gennemføres, dels fordi vi kun har en begrænset Del af Ordforraadet med autentisk Ortografi, dels fordi der sandsynligvis inden for Kingos eget Sprog kan have været betydelig Variation, bl. a. mellem en mere dialektpræget Form (fx. i Ungdomsdigtene fra Løve Herred) og en mere litterær (fx. i Embedsskrivelser, Salmer, Prædikener). Man vilde ved at normalisere altsaa let komme til at forfalske Indtrykket af Kingos Sprog. Dog har man gengivet s*) og r*) med s og r, sh*) ved sch (i enkelte Tekster i Bd. II ogsaa s(c)h*) ved sk, ß*) i Forlyd ved 5), Skraastreg ved Komma og /::/ i Hss. ved Parentes; I og J adskilles efter moderne Regler. De faa Forkortelser er opløst (uden Kursivering), hvor Opløsningen var sikker; ellers er den forkortede Form bevaret. Ved Brugen af stort Bogstav og ved Adskillelsen mellem sammenskrevne og særskrevne Ord har ofte et usikkert Skøn maattet være afgørende; i Tvivilstilfælde følges moderne Praksis; til den undertiden forekommende Brug af stort Bogstav uden for Forlyd er der som Regel ikke taget Hensyn. I et enkelt Tilfælde (*Koklagen*) er en Række individuelle og vildledende Skrivemaader i Tekstgrundlaget retoucheret; herfor vil der blive gjort Rede i Haandskriftsbeskrivelsen.

3°. Interpunktion. Heller ikke Interpunktionen har man vovet at normalisere, skønt man derved utvivlsomt kunde have lettet Læsningen i nogen Grad, idet Haandskrifterne normalt har langt færre, Trykkene adskilligt flere Tegn, end en moderne Læser er vant til. Da der imidlertid er overordentlig mange Steder, hvor den syntaktiske Sammenhæng ikke fremgaar eentydigt, og hvor en normaliseret Tegnsætning enten maatte paatvinge Læseren Udgivernes Fortolkning eller medføre vidtløftige Udredninger i Apparatet, har man indskrænket sig til at fjerne eller ændre meningsforstyrende Tegn og at indsætte enkelte Tegn
* - XXII

(navnlig Punktum i Linieudgang), hvor det skønnedes hensigtsmæssigt. Bemærkning om saadanne Ændringer meddeles kun, hvor en afgivende Analyse er mulig.

4°. Rettelser i Tekstgrundlaget er kun foretaget i flg. Tilfælde: a) Aabenlyse Tryk- eller Skrivefejl er rettet, undertiden - navnlig ved Trykkene - uden Bemærkning i Apparatet, b) Rettelser, som angives i en Trykfejlsliste i Originalen, er indført med Henviisning til Listen, c) Rettelser i Hss. med samme Haand er som Regel fulgt, og den oprindelige Læsemaade er kun anført, naar den har særlig Interesse (om et spec. Tilfælde se Haandskr. C A

til *Koklagen*), d) Hvor en Læsemaade fra et Variants. (eli. -tryk) skønnes at være bedre eller oprindeligere (fx. *lectio difficilior* eller Former, der ellers er belagt fra Kingo), er den optaget i Teksten med Angivelse af Tekstgrundlagets Form i Apparatet. I de (faa) Tilfælde, hvor der foreligger et større Antal lige gode Haandskrifter (navnlig *Koklagen* og *Chrysilis*), er Haandskriftsmajoritetens Form optaget i Teksten, med mindre Tekstgrundlagets Form skønnes at være oprindelig, e) Egentlige Konjekture er normalt kun optaget i Teksten, hvor de synes fuldt evidente; de er da altid markeret ved skarp Parentes. Andre Forslag til Ændringer af tvivlsomme Steder er henvist til Kommentaren.

5°. Varianter. Ved Redaktionen af Variantapparatet stod man over for den Vanskelighed, at der til næsten alle Digte i Bd. I-II forelaa et overordentligt stort Antal Varianter, hvoraf kun ganske faa havde væsentlig Interesse. Skønt enhver Reduktion aabner Mulighed for, at Redaktøren ved Uopmærksomhed kan undertrykke en eller anden Form, som kunde have Mulighed for at opfattes som autentisk, mente man derfor at en fuldstændig Gengivelse af hele dette Materiale vilde distrahere Benytteren ved ligegyldige Oplysninger og faa de væsentlige Varianter til at drukne i Mangfoldigheden. Paa den anden Side vilde et rent skønsmæssigt Udvalg af vigtigere Varianter let blive inkonsekvent, saa at Benytteren maatte føle sig forpligtet til at

XXIII

efterse Varianthaandskrifterne, hvis han ønskede fuld Sikkerhed for, at de andre Tekstkilder ikke indeholdt noget som helst til Belysning af et givet Tekststed, eller af Detailler i Kingos Sprogbrug. Man har derfor indskrænket sig til at udelade Varianter i flg. Tilfælde: a) Varianter fra Hss. eller Tryk, der tør antages at bero paa allerede foreliggende Tekstkilder medtages ikke. b) Læsemaader i Varianthss., der er utvivlsomme Forvanskninger (herunder Indsættelse af banale Vendinger for sjældne Udtryk) udelades, undtagen i Tilfælde, hvor Teksten er usikker. Ved daarlige Hss. har Udvalget af Varr. været strengere end ved gode. c) Ved Tekster med flere Hss. udelades Varianter, der kun findes i eet (eller flere nærbeslægtede) Hss., med mindre de frembyder Former af særlig Interesse, d) Ortografiske Varianter, e) Varianter m. H. t. Interpunktion, Lyd- eller Bøjningsform medtages kun i særlige Tilfælde, navnlig hvor de kan antages at indeholde en særlig kingo'sk Form. Ved alle tvivlsomme Steder er samtlige Varianter anført. I Apparatet angives en Var. normalt med det førstnævnte Haandskrifts Ortografi. Som Regel anvendes "negativt Apparat", dvs. der anføres kun Signaturerne paa de afvigende Haandskrifter. I enkelte Tekster (navnlig *Chrysilis*), hvor Forholdene er mindre overskuelige, og hvor flere Hss. har store Lakuner, har det dog vist sig hensigtsmæssigt at angive samtlige Signaturer, saa at det umiddelbart fremgaar, hvilke Hss. der stemmer med Tekstgrundlaget. Hvor en Læsemaade fra et Variants. er optaget i Teksten, nævnes Signaturerne baade til samstemmende og til afvigende Læsemaader. To eller flere Haandskrifter, som viser fælles Fejl, der vanskeligt kan opfattes som opstaaet uafhængige af hinanden, behandles under samme Signatur med forskelligt Indekstal (**B 1 B 2** osv.). Beslægtede Grupper inden for samme Haandskriftklasse sammenfattes under Signaturer som **B a B b** osv.

6°. Forfatterangivelse optages i Teksten, naar den indgaar i Overskriften eller indeholder mere end Navnet; ellers henvises

XXIV

den til Kommentaren. Hvor Overskriften skyldes Udgiverne er dette altid angivet i Apparatet.

7°. Ved hver enkelt Tekst angives Tekstgrundlaget i Apparatet, og Originalens Sidetal noteres i ydre Margin. Nærmere Redegørelse for samtlige Tekstkilder og deres Slægtskabsforhold vil fremkomme i Kommentaren (Bd. VI); til foreløbig Orientering følger der med hvert Tekstbind en Liste over de anvendte Signaturer.

HANS BRIX. PAUL DIDERICHSEN.

F. J. BILLESKOV JANSEN.